U KULAI DIENG

(1994)

Hvmphrey Blah

U KULAI DIENG

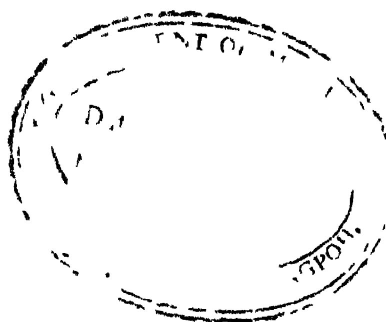
Humphrey Blah

(1994)

IA KA HOK TYNRAI LA TYNGKAI

LA MANA BAN AIWAI

La Pynmih Bad Pynphriang
"Da ki LALOO BROTHERS"
Umsohsun Shillong—1

U Kulai Dieng

Ka shitarik u snem thymmai dei ka lat kaba shongshit bad iphuh iphieng tam ha ka ri Persia baroh kawei. Ka jingleh kmen leh sngewbha ha kane ka sngi ka kham heh bad kham shong shit ha ka nongbah Chirak Ka jing sviem dei ka pdeng bah jong ki tamasa baroh, ha kaba ki jingia-leh-kai ba laiphew jait ki don, nalor kata bud sa ka khawai ka dawai kaba iaid shait shi shait

Namarba la sdang noh ka sngi u paitbah ruh u la sdang stait na ka lympung ialeh kai Tamasa. Hamar kane kapor wan poi u wei u nong India uba shu tan ia uwei u Kulai. Ka jing-pynriam pynbeit ia une u kulai kaba itynnad bha Haba shu peit lieb u i thik kum u kulai ba don jingim, hynrei ha ka rukom ieng ba khlem khih ka pynartatien ia kiba peit ba u dei uba im. Ka dei ka ba shisha ba une u kuai u dei u kulai dieng.

"Pa-iem", la ong u nong India "nga sngewsih ba nga la poi dier por", hynrei nga wan khnang ban pyni ia phi ia une u kulai ba phylla tam."

"Ngam iohi jing phylla ei ei te hep ha une u kulai jong phi" la phai ktien u syiem.

Da ka mat phuh samrkhie la kynjoh ktien biang uta u samla India, "une dei u kulai uba da phylla na ki ba phylla baroh ha ka

daw ha u lah ban her ha suin bad u lah ban pynpoi ia phi tang hapdeng khyndiat por ha kano kano ka jaka ba phi kwah ban leit".

"Ngam sngew lah ngeit", la jubab u syiem, uba ha ka juh ka por u kwah ruh ban tip. "Phi lah ban pynshisha ia kaba phi ong".

"Nga lah", la jubab u samla, "Hukum ia nga ban her sha kano kano ka jaka ba phi kwah."

Kumta u syiem u kdew sha uwei u lum bah ba sha jngai bah u da ong, "Kdiah kawei ka tnat slatlai ka ba mih ha them jong u tai u lum bad wanrah ia ka sha nga."

Khlem da bun ktien uta u samla u kiew joit halor u kulai, bad mar ia khniot ia u budam ba don ha ka liang kamon jong ka ryndang kulai, u kulai u kiew sha suin Baroh baroh ki shu ang dheng da ka jinglyngngoh katba u ta u kulai u nang kiew nang kiew sha suin. Ynda u la her sha ka liang ba don uta u lumbah kim iohi shuh ia u. Tang shiphang utai u lah da wan phai bad u sangeh khek ha khmat ka khet u syiem.

Uta u samla India da ka jing phuhmut phuhmat u hiar na u kulai bad ai ia uta u dieng slatlai ha u syiem.

Kane ka la pynsngewbha bad pynlyng-ngoh haduh katta katta ia u syiem. "Ka dei kaba shisha kein hep ba u kulai jong phi u

long u ba phylla na baroh kiba nga la iohi myntta ka sngi". Namarkata buh dor ia u namar ba nga mut ban thied", la ong u syiem.

Kyrngah khlieh uta u samla, u da ong artat da ka sur don akor, "Ngam kwah pisa phi paiem kaei kaba nga kwah kalong ban iapoikha bad ka khun syiem bad une u kulai un long ka jingai sngewbha ia phi "

Baroh ki myntri kiba ia don lang hangta ki shaiong ngain ia ka jingshlur jong uta u samla. Joit ieng u khun syiem bad u ong, "Papa une u briew u shlur palat. Kumno ba u nud ban buh kum kane ha jingtyrwa. Ka para jong nga kam lah ban iapoikha bad u briew u bymdei na ka jait syiem."

U syiem um ia mynjur ia ka jingong u khun wat lada um pynpaw. Ha u shimet, kan pher aiu lada ka khun ka iapoikha badno badno, u sngew ba um duh nong ei ei ruh. Hynrei ban duh ia kum une u kulai ba phyl-la ka jing duh nong ka long kaba jur na-marba une u nong India u lah ban did sha kiwei pat ki para syiem bad kumta ka hima Persia kan babe kylla U syiem u pisa lynga haba u mut dur ba kawei pat ka hima kan ioh ksoh ia kum kane ka tiar ba phylla bad ba kordor.

Khnang ban da rap-jot ia ka jingbymia'id jong u ia la ka khun; u syiem u da husiar bha ka jubab. "Peit hep, kane dei ka kam kaba

ngan da hap pyrkhat sani bha. Nalorkata nga sngew ba ngi dei ban da pyrshang dalade ia une u kulai sbwa ba ngan ai ka jubanlak. "kaba dei phi papa" la kynjoh ktien u khun, ai ngan pyrshang manga ia une u kulai." U khun syiem u la kmen ba u kwah eh ban shong ia uta kulai, Katba u kpa pat u pyrkhat ba un sa lah ban pynbor ia uta u samla ban shim da ka pisa. Uta u samla pat u pynkloi ban ai ia uta u kulai ban pyrshang namar u ngeit ba un sa ioh ia ka jing kyrpad jong u.

Ha ka jing-shongshit palat, u khun syiem u klet ban kylli bniah shaphang kumno ban pynher ia uta u kulai. Mar ia kiew ha u kulai u khniot ia u budam ba don ha ryndang u kulai bad mar kumta hi her u kulai sha suin bad tang khala khala ym iohi shuh.

Mar ia jah u khun, kyndit briew u syiem bad mynta u sngewthuh ba lah ban don jingma namar ba u trai um shymbatai bha kumno ban pyndonkam.

"Phim shym batai ei ei ia u kumno ba un wan phai Tharai uto u kulai u noh ha duriaw haba kumta u khun jongnga khlem artatien un shu iap ei'' la ong u syiem.

Da ka khmat phuh samrkbie, la jubab uta u samla India ' wat khuslai paiem, kam jia ei ei kum kata ia u khun syiem, uto u kulai u don ka bor jadu, da lei lei ruh un ym noh ha duriaw lane ha kano kano ka jaka ba don jingma".

Wat la katta ruh u syiem u artatien, "Lada jia ei ei ia u khun ngan khrai khlieh ia me", la byrngem u syiem, "namarkata ia mynta hi men sah kum u koidi tat haduh ba u khun un da wan phai".

Hangta u syiem u hukum ia ki shipai ban kem ia u. Uta u samla u iakhing u da ong biang ba u khun syiem um lei lei, ki shipai pat ki patom ia u sha patok khlem jingisynei. U khun syiem pat sadhai la ka jingsngewtynnad Katba u kulai u nang kiew shalor katta nangsngewtynnad u khun syiem. Ynda la bun kynta u sdang ban sngewthait bad mynta u kwah ban wan phai, hynrei u sngewthuh ba ym tip kumno ban pynphai ia u kulai.

Wat la katta ruh u pynthanda la ka khlieh bad mynta u peit thuh ia ki tiar ba pyndait ha u kulai bad shen shen u lap uwei pat u budam ba don ha ka liang ka diang jong u ryngdang kulai.

Nangta u khnoit ia u ta u budam bad soin noh u kulai khyndiat pa khyndiat bad mynta u lah ban iohi ia ka shnong bad ia ki iing ki sem. Hynrei kine ki jaka bad u iohi ki pher bad u kyrmen ba um shym poi ha ka shnong jongki nongshun lymkumta u lah ban iap ruh lada jia ba ki lap.

Uta u kulai u hiar khyndew ha ka por mynmiet. Donbok ba ka dei ka miet shai bnai bad mynta u sngewthuh ba u kulai u hiar halor ka tnum jong kawei ka iing dulan. Yn

da u la hiar na u kulai u sdang ban peit thuh shane shatai. Kumta u par suki suki ha duh ba un da poi ha kawei ka jingkhang barit kata ka jingkhang ka plie bad nangta don ki maw jingkieng kiba poi shapoh.

Ryngkat bad ka tieng u hiar na ki maw kynd n bad u poi ha kawei ka lynti khim ba shat shai. Habi kut kane ka lynti don ka jingkhang baplie bad nangta u ioh sngew ia ka sur syngkhor thiah. Ynda u la plie ia ka jingkhang u iohi bun ngut ki briew jong ba ioh thiah lyngngai ryngkat bad ka jingsyngkhor bad ki waitlam ha syndah krung jonguwei pa uwei na ki.

Sor u iaid lait ia kata ka kamra ba thiah ki mraw, bad mynta u poi ha kawei pat ka kamra kaba itynnad bad ba la pyn riam pynbeit. Halor jong ki shuki sofa thiah ki kynthei kiba bha briew bad ha kawei ka jingthiah bakyrpang iohthiah lyngngai kawei ka kynthei kaba bhabriew haduh katta katta.

Mynta u khun syiem u sngewthuh ba ka ne ka kynthei ka dei ka khun Syiem bad ki to ki kynthei ba ker sawdeng dei ki shakri jongka. U leit sor sor hajan bad u peit shin ia ka dur bha-briew jongka bad katba u dang leh kumta, kyndit ka khun syiem. Ka peit lieb bad ka iohi ia u samla ba bha briew bad ba riambha, bad ka mutdur ba ka phohsniew. Ynda ka la ktah ia ka ngap jong u mynta ka sngewthuh ba kam shym phoh-sniew.

Nangta ka shong ka ong, "phi dei u ei ? bad phi wan leh aiu hangne?".

Nga dei u khun syiem persia," u la jubab da ka sur ba sngewieid bad ba don akor" bad nga kum wan poi khlem da tip halor jong ka tnum iing jongphi, phi pat phi dei i ei mo lada phim sngew ei ei ?

"Nga dei ka khun jong u syiem ka Bengal," la phai ktien sa ma ka, khlem da sngewtieng shuh, "bad kane dei ka iing shong pynngngad jong nga ha ka por lyuir ia kaba la thaw kyrpang da i papa. Kumo phi ioh rung hangne? Lada ki shipai ap-phira jong nga ki la iohi, ka khlich jong phi kan jin da la sleit."

Ynda la shong ha syn dah jongka u sa batai kumno ba u iaid laid sor-sor na kita ki shipai pahara ba ioh thiah jongka bad kumno ba u wan poi hapoh kamra jongka. Bad hangta u sa batai shaphang u kulai bneng ba u shongkai na Persia bad kumno ba uta u kulai suin u pynhiar ia u halor kata ka tnum iing syiem bad ba mynta u don hangta.

Ka khun syiem kaba la sngew shongshit ka ong "phi dei ban pyni ia nga mynta ia uta u kulai bneng jongphi".

"Khlem artatien ngan pyni la shai dang step. Mynta u kulai u don ha tnum bad um lah ban her dalade khlem manga. Bad nang

ta ryngkat bad ka jing sngewlehrain u ong, "Ngam shym ioh bam la kum ba katto kat ne kynta, namar ba nga sngew thngan phi don jingbam ei ei khyndiat khynsoit".

"Wa shisha mo ka jingklet biej jongnga".

Ka la phai ktien bad kumta hi ka kyrsiew ia kita ki shakri kynthei bad phah khreh ka bam ka dih. Kita ki shakri ki lyngngoh ban iohi ia uta u briew hapoh kamra, katta miet

Ym slem hadien kata la pynkhreh ia ka bam ka dih bad la ialam ia u khun syiem sha ka kamra bam. Ki jingbam ba harrukom la buh ha ki phang ksiar bad ha ka klad la pyndap ia ka wain ba saw syiang. Bad ia kita ki jait jingbam ym pat ju ioh bam ha ka jingim U khun syiem u bam bad dih ha ban da hun jrut. Ynda la dep bam wan ka shakri rangbah bad ka ong "Ko Kynrad jongngi, ka khun syiem ka hukum ia ngi ban ialam ia phi sha ka kamra thiah khnang ba phi lah ban pynaram ialade. Ale ngan pyni ia phi ia ka kamra thiah".

U khun syiem u bud ia kata ka shakri rangbah. Ka kamra thiah kaba la pynriam itynnad bad ka jinthiah kaba jem mom mom ynda u la dem u ioh thiah ngai lyngai kumba bret.

Ka khun syiem pat mynta hala jinthiah ka shu pisa lyng-a khlem leit khmat ba ka pyrkhat shaphang uto u khun syiem.

Kyrmen phi la pynsuk pynsain ia u khun

syiem". Ka ong ia kita ki shakri kynthei bad baroh ki ong "Hooid kynrad bad mynta u khun syiem u la ioh thiah lyngngai". wat la katta ruh ka khun syiem kam pat hun

"Kynrad" la ong ka shakri rangbah, "ngi la leh katba lah ban pynsuk pynsain ia u khun syiem. Ngim pat ju iohi khun syiem uba bha briew kat une namarkata ngi sngew ba phi ia hap kyrdan ban ia poi kha bad u". Phi dei ban kyrpad ia u ban sah kham slem hangne kein kynrad.

Saw kyr-ang ka khun syiem kaba da rkhie kohkdiak artat ia ka jingshlur jong kita ki shakri

Wat lada kam pynpaw ruh hynrei hapoh mynsiem ka la mynjur bad ka jingong jong ka shakri rangbah Naduh ka khyllipmat ba ka iohi ia u khun syiem ka lah da shoh jing-ieid ia u, bad kut jingmut ban ia poi kha bad u.

Ha ka step kaba bud, khie ka khun syiem dang step phyrngab. Mynshwa kam da salia eh ka riam ka beit, hynrei ha kane ka step, ka sad ka khyllong bad riam sbi sut da ki rong klew, ka teh sa u ribbon ba la pyndait da ki mawlynnai ba bun rong, ka deng ki khadu bad u kynjri ksiar ba la pyn-dait da ki maw hira bun rong. Ka jingriam bad jinkieng ki la 'nang pynphuh bad pyn-itynnad shuh shuh ia ka dur ba la bha briew lupa jong ka.

U khun syiem ruh u la khie thiah

bad hadien ba u la dep sum dep sleh la pynbiang sa ki jain ki nep ba un phong. Hadien kata wan mih ka shakri rangbah ban iathuh ba ka khun syiem ka kwah ia u ban ia dih sha lang. Ynda u khun syiem u la poi ha kamra bam hangta u lyngngoh ba ka khun syiem ka kham bha briew shuh shuh ban ia ka ba u iohi hynne myumiet bad myntá jing ieid jong u ruh ka nang jur nangjur.

U khun syiem um pat shlan ban khlei lut ia kaei ba u don hapoh mynsiem namar ba dang shu ia kynduh shen kumta ki shu iakren kai noh da kumne kumtai.

Namarba um pat da ia ithuh ithaw bha kumta u khun syiem u kham tyngkan ha ka kren ka khana. Kumta ha ka por dih sha step ki shu iakren kai da kumne kumtai.

Ka khun syiem ruh kumjuh ka dang sngewlehrain ban ia kren iakhana. Hadien ynda ka la kham sngewshlur ka sngap dngong ia ka khana ba iathuh shaphang uto u kulai suiñ bad kumno u wan poi ha Bengal.

Ynda la dep dih sha ki ia kiew shalor ka tnum iing. Ka khun syiem ka dap da ka jing kmen haba ka iohi ia uta u kulai Dieng.

"Ani Wow! uba da i phylla shisha'., ka la iaroh ieit. "Ngan jin da la kwah ba i pa pa in iohi ia une u kulai. Phi dei ban ia kynduh bad i papa in sngewbha haduh kat-ta katta ban iohi ia phi".

Kyrngah khlieh u khun syiem u da ong artat, "Nga ruh nga mon ban iashem bad i tang ba khlem ki nongsynran bad ki kulai te kan long bieij kein".

"Sa kum ita ruh, yn eh aiu", la phai ktien ka khun syiem, "ai ngan pynbeit ma nga".

Hynrei u khun syiem um mynjur. U ong ba u sngewbieij ban shim kabu namar ka ktah ia ka burom bad ijot jong u kum u khun syiem. Bad ka khun syiem ruh ka sngewthuh ia kata.

Mynta ki kdat noh sha kawei pat ka liang jong ka phang ia kren. Ka khun syiem ka batai shaphang ka hima Bengal bad shaphang u kpa.

Nangta ka ialam ia u sawdong ka compound iing syiem ban pyni ha u ia ki jingphylla ba don, hapoh jongka don ka persyn tiew ba phuh da ki syntiew itynnad bapher bapher.

Nangta poi sa ka por miet, bad kumta ki shong bam ha kamra bam bad ia bam katba ha kajuh ka por pat ki jingpdut ba sngewbang ki dang kynud. Ki nong iaid tem dei ki thei bhabriew. Bad kumta ki sngi ki miet ki shu leit khlem sngewthuh ba la pyn byrngia bad pynshoh bieij da ki sur ba har rukom.

"La shai nga dei ban leit phai noh sha iing", Ong u khun syiem shwa ban leit thiah noh artat, "namarba i papa in sahnud ba ioh nga la hap ha ka apot aiu re. Nga kular ban sa wan phai pat sha phi".

Wat lada ka khun syiem ka kohnguh ia ka jingleit phai pynban hapoh mynsiem ka sngewba ka jingiakhlad kan pynpait dohnud ia ka. Ka sngewba kam lah shah ban duh noh bad ban klet ia u.

Kumta ha ka sngi kaba bud ka shna ka prokram ban pyntud ia ka jingleit phai jong u khun syiem. Ha kawei ka sien ka ialam leit beh mrad ha kawei pat ka leit bam picnic, ha kawei pat ka khawai dawai ia ki lok ki jor mynmiet pat sa ka tem ka put bad da kumne ki sngi ki shuiaid khlem sngewthuh haduh arbnai.

Ha kawei ka sngi u khun syiem u kyndit bynriew bad u ong "peit khun syiem" ka por ka la shu her la kumno nga dei ban leit phai shaiing. I papa nga ngeit im nang thiah nang dem shuh haba i pyrkhat ia nga. "Wat tieng ngan wan phai biang bad ngan sa wan ban dawa ia phi ban long ka tnga jong nga".

Saw kyrang ka khun syiem ban ioh sngew ia kane ka jingieid ba u phla madan khlem lehrain, bad ka ruh ka pynpaw ba ka ieid ia u.

"Tangba" ka ong, "ngam lah shah ban khlad na phi wat tang shi khyllip mat ruh.

Sngewbha seh ialam ia nga ryngkat bad phi sha Persia.

"I papa jong phi in ong kumno? la phai tien u khun syiem, "nga ngeit in ym mynjur dalei lei ruh".

"Kampher, ngin ia mih jar jar" la ong sa ka khun syiem, yn nai iathuh iano iano ruh".

Ka kyrpad ia u khun syiem haduh katta katta ba ha kaba kut u ruh um banse ryngkat bad ka jingkmen namarba u ruh um kwah ban duh ia ka.

Kumta ha ka step kaba bud ki mih dang phyrngab ha ka por ba ym don mano mano ruh ba khiethiah bad ki ia kiew shalor tnum, kiew u khun syiem halor u kulai bad ka pat ka shong nadien. Ynda ka la bat skhak na syngkai jong u, hangta u khun syiem u shon trait ia u budam bad markumta hi kiew u kulai sha suiñ.

Suh u kulai wiaw bad tang hapdeng arkynta ki lah da poi ha Persia. U khun syiem u phuhmat haba u iohi najrong ia ka sorbah Chirak. Ynda u la pynhiar ia u kulai kham shapoh, ki trai shnong ki ithuh ba u dei u khun syiem. Baroh baroh ki ia hylla da ka jingkmen bad shen shen ka khubor ka po ha iing syiem shaphang ka jingwan phai u khun syiem.

U syiem u la kmen palat. Baroh shi-

katta u pyrkhat ba u khun u la iap kumta u phong da ki jain iong. Mynta tang shu tip u law ia ki jainiong bad u riam u beit ban leit iakynduh ia u.

Katba ki dang ia don ha suin, baroh arngut ki ia pyrkhat, aiu ban leh. U khun syiem u sngew ba um dei ban pynia kynduh ia ka bad u syiem tad haduh ba un da la bataj lut ia kiei kiei baroh "Khmih shane khun syiem" u ong "nga sngew ba nga dei ban pynkhreh ban iashem bad i papa. Shuwa ba ngan pyniakynduh ia phi bad i. Nga tip ba i papa in ym ujor ei ei sha phang ka jingia poi kha jongngi, tangba nga sngew ba ngam dei ban iaid lait na i.

Don ka iing shong pyngngad jongnga ka ba nga juh shong haba nga leit beh mrad. Kumta ngan leit buh ia phi hangta shipor mynta ki shakri shakor jongnga kin peit bad sumar ia phi tad haduh ba ngan da wan phai, nga ngeit phi sngewthuh ia kata ba ngi la ia pynbeit.

Ka khun syiem ka mynjur. Ynda u la pynhiar khyndew ia u kulai, Ka khun syiem ka rung ha iing bad u khun syiem, u ieh noh ia u kulai dieng ha trai dieng, bad u kiew da uwei pat u kulai ban leit iashem ia u syiem. U kpa uba dap da ka jingkmen ban iohi pat ia la u khun, u piam da ki ummat jingkmen.

Kumba arsngi eiei u khun syiem um shym

iathuh ia u kpa shaphang ka khun syiem, Ynda u la, iathuh hangta u syiem u ong balei "phim wan ialam beit ia ka sha iing. Phi tip ba ngan ym kyrngah, ka la leh bha ia phi baduh katta, katta, nalor, kata ka dei ruh ka khun jong u syiem bakhraw. Khie leit mynta mynta bad wan ialam ia ka khnang ba yn ioh pyndep noh ia ka niam ka rukom iapoi kha.

U khun syiem u pynbeit mar mar ban wanlam noh ia ka khun syiem sha iing syiem. U hukum ba kin pynkhreh ia ka proseshon ba heh da ki kulai bad hakhmat duh un ialam da lade.

Ha kajuh ka por u syiem tymmen pat u ai hukum ban pyllait noh ia uto u nong India bad ban pynhajir ha khmat jong u.

"Peit shane hep !", la ong u syiem, "ngan pyllait noh ia phi mynta kumba nga la kular namarba u khun u la wan phai khlem da jia eiei. Hynrei mynta nga la hap kylla ktien noh shaphang ban shim ia uto u kulai jadu na ka daw ba u la wanrah jingsngewsih bad jing khuslai ia nga.

Phi lah ban rah noh ia u mynta namar ba nga la rai ba ngan ym thied., Nguh u nong-India ngon bad u mih noh artat da ka jingkhublei ryngkat bad ka khmat phuh samrkhie. Hapoh mynsiem u dap da ka jingbitar shla ba u la shah lehbein bad niewpoh. Mynta u kut jingmut dukhi dukhait ban pynbiar knut ia u syiem.

Bak u iaid sha ka jaka buh ia u kulai dieng bad u wad ia u manager jong ka iing shikari.

"Peit shane, u ong" U syiem u la ai burom ruh ia nga. Ym tang ba u la pyllait ia nga na phatok namarba u khun syiem u la wan phai, hynrei u la ai lad ia nga ban leit on ia ka khun syicm sha iing syiem, kumta sngewbha aiti ha nga ia u kulai jong nga bad ia ka khun syiem. U manager u ngeit ia ka jingiathuh jong u nong India khamtam ba u iohi ba u la lait na phatok bad kumta u aiti noh mar-mar ia u kulai jadu bad u iathuh ia ka khun syiem ba u nong India un leit ialam ia ka sha ka iing u syiem kaba don ha ka sor bah.

Ka khun syiem ruh daka jingshaniah ka kiewlang ha uta u kulai jadu bad mar kumta u nong India u shon ia u budam bad joit kiew u kulai sha suin, ki iaid beit beit sha ka sorbah bad mar ia poi hangta u nong India u pynhiar ia u kulai kham shapoh khnang baroh kin iohi.

Baroh u paitbah u iohi hynrei kim lah leh eiei shuh. U syiem ruh u shu khmied da ka jingbitar. U khun syiem pat uba la khreh ban mih leit shaw ia ka khun syiem rynkat bad ka proseshon u shaiong ngain haba u iohi ba la kem koidi ia ka khun syiem da u nong India bad kumta u dem laka khlieh bad iam kthang. U sngewthuh hadien ba ka dei ka jingbakla la jong bad umlah ban kynnoh ia u manager.

Mynta u khun syiem u smai ba un ym shong thait haduh ba un da ioh pat ia ka khun syiem.

Khnang ba yn nym don ba-ithuh ia u, u khun syiem u pynphylla dur ialade. Nangta u rah iwei i synduk mawlynnai bad u kynjri ksiar bala tynsad da ki maw hira bapher bapher bad nangta u mih ban leit wad ia ka khun syiem.

U nong India pat mynta u pynher shi pynher ia u kulai haduh ban da jngai na Persia u pynhiar khyndew ia u kulai pat ha kawei ka khlaw ka ba don ha ka hima Kashmir. Mar ia hiar, u leit wad jingbam ialade bad ia ka khunsyiem.

Ka khun syiem kaba la shla da ka jing bitar ka la mut ban phet noh. hynrei na ka daw jong ka jingthgan ka rai ban sa phet ynda la dep bam, mar ia wan rah bam uta u nong India, ka bam haban da hun jrut bad nangta ka lynniar briew ban wan iarap.

Uta u nong India u shoh ia ka khnang ba kan ym lynniar, hynrei la ioh sngew ia ka jinglynniar jong ka, da kawei ka kynhun shipai shong kulai kiba mar mar ki wan sha kata ka jaka. Tang shu iohi ia ki ka her bad dem ha khmat jong u rangbah shipai bad ka ong :-

"Shgewbha seh kynrad, pynlait lem ia nga, nga dei ka khun jong u syiem hima Bengal. Nga

dei ban iapoi kha bad u khun syiem Persia, bynrei une u dakaid u tongtuh ia nga shane halor jong une u kulai jong u.

Uta u rangbah shipai dei u syiem jong ka hima Kashmir. Hadien ba u la ia kren bad ka bad sdang iapmat ia ka jingbhabriew jong ka u hukum ia ki shipai ban kem ia uta u nong India. Ynda u la poi ha iing syiem u nong India u kyrpad ia u syiem ban pyllait ia u, u da batai ba kata ka khun syiem dei ka lok jong u, hynrei ym don ba ngeit ia u. U syiem u ba la dap da ka jingbitar u hukum ban khrai khlieh ia uta u nong India na ka bynta ka kam runar jong u.

Hadien kata u sultan u ialam ia ka khun syiem sha iing syiem jong u.

"Sngewbha kein khun syiem ban leit sah noh mynta ha iing syiem jong ngi bad khein ia kane ka iing kum ka iing syiem jong phi hi", ong u sultan.

Ka khun syiem kaba dap da ka jingkmen ba la lait na ka kti u nong India ka kiew lang halor u kulai jong u sultan ban leit sha iing syiem.

Ynda la poi ha iing syiem, la ialam ia ka sha ka kamra kaba iphuh iphieng bad la sumar bad peit ia ka da ki shakri kynthei. Ynda ka la sum la sleh bad ba la pynriam pynbeit ka sa leit shong bam ryngkat bad u Sultan, kada iathuh artad ia kaei kaba jia baroh.

Mynmiet ynda ka la leit sha kamra thiah ka pyrkhat ia ka jingleh bha jong nta u Sultan bad ka ngeit skhem ba un sa ialam ia ka sha Persia. Phewse u Sultan pat u don la ka jong ka jingthmu. Ha ka jingshisha naduh ka khyllipmat ba u iohi ia ka u iapmat lypa ia ka dur bhabriew jong ka bad mynta u rai ban iapoi kha bad ka. Kumta ha kata ka-juh ka miet u phah pynbna kylleng ka hima ia ka jingiapoikha jong u bad ka khun u syiem Bengal.

Ha ka step kaba bud ka shnong baroh kawei ka dap da ka jinkynhoi risa kmen ba u Sultan un iapoikha bad ka khun syiem Bengal. La pynphuh pynphleng ia ki lynti ki synkien na ka bynta kane bad ka bapli ka ka khun syiem ka lyngngoh ban iohi ia kane ka jingpynkhreh. Kumta ka la kylli ha ki shakri bad la iathuh ia ka ba kane baroh ka jingpynkhreh dei na ka bynta ka jingiapoikha jong ka bad u Sultan. Ka khun syiem ka shaiong ngain haba ka iohsngew ia kane ka khubor.

"Kumno kane ka lah ban long", ka ong ia kata ka shakri rangbah, "haba nga dei ban iapoikha bad u khun syiem Persia bad ia kane ka jingshisha nga la lah iathuh ha u Sultan".

Nangta ka iamkthang ba ka la ngat ha ha ka jingriam. U Sultan u wan ban jngoh haba u iohsngew ia ka jingiam jong ka bad

u khroh ba kan pdiang ia ka jingtyrwa jong u. Hangta lei lei ka khun syiem ka iapler syndon khlem da tip briew shuh. Ynda ka la tip briew, ka pyrkhat kumno ban lait na kane ka apot. Khnang ba u Sultan un isih ia ka, ka rai ban shu lehnoh kum kaba lamwir bad naduh kata ka sngi ka leh thik kum ka briew kaba lamwir.

Kane ka jingleh jong ka ka la pyn-ngeit ia u Sultan ba ka la lamwir shisha. Kumta u phah khot ia ki doktor jong ka hima ban sumar ia ka. Ka khun syiem ka sngewthuh ba lada ki doktor kin eksamin ia ka kin shem ba kam shym biej Kumta khnang ban i kum ka biej ka pynnoh la u shniuh rangieb khlem da sad da khyllong bad khlem da sum da sait shuh bad nangta ka shri ka kbain ia ki doktor ba mut ban sumar ia ka ka da leh kum ban trud bad kynrup. Kumta ym don doktor ba nud ban leit hajan jong ka. La shu ai ia ka tang da ki dawai ban dih bad ia kine ruh ka shim bad ka bret khlem pyn-donkam.

Ynda u Sultan u la iohi ba ki doktor na ka hima jong u kim lah shuh ban pynkoit ia ka khun syiem, kumta u kyrpad ia ki doktor na-bar ri ban wan sumar bad u da kular ban siew ha ka dor kaba heh. Kumta bun bun ki la wan ban pyrshang hynrei ki hap her krad namar ka nongpang ka trud bad dait ia ki. Wat u Sultan hi ruh um nud shuh ban leit sha-jan jong ka.

Uta u khun syiem Persia pat uba wad ia ka khun syiem sawdong pyrthei u wan por ryngkhat ha ka hima Kashmir. Hadien ba u la sah bun bun sngi u iohsngew ia ka khana jong ka jingpang lamwir ka khun syiem; bad kumno ba u Sultan u kloi ban ai ka jingsiew kaba heh lada don ba lah ban pynkoit ia ka. Ynda u la tohkit bha u suba ba kata ka khun syiem ba panglamwir ka lah ban dei ka samla jong u. Mynta u kut jingmut ban leit iashem bad u Sultan ha ka dur jong u doktor. "Nga dei u doktor na ka ri Persia," bad nga la wan khnang ban pyrshang sumar ia kata ka khun syiem". Ka jinglamwir jong ka nong pang ka la nangjur nangjur, "la jubab Sultan, "bad don jingma lada phi tur eh ha jan".

"Nga la ju ia kynduh kum kine ki nongpang", la jubab u khun syiem "bad da kaba shu peit na jngai nga lah ban ithuh la kita ki nongpang lamwir ki dei kiba ma ne bym ma."

"Kata baroh ka dei ha ka jingstad jong phi kum u doktor, "la jubab u syiem" bad phi lah ban sdang sumar ha kano kano ka por ba phi sngewbit".

Kumta la ai jingbit ia u Khun syiem ban rung ban mih sha kamra jong ka khun syiem. Hadien ba la pyni ia ka kamra jong ka khun syiem, u ta u doktor u peit syntiat na kyndong bad shi syndon u ithuh mynta ba ka dei ka samla jong u.

Hadien katto katne sngi u leit sha u Sultan bad iathuh ba u lah ban pynkoit tang ba ka shim por. Ka jingkmen jong u Sultan ka bym lah ong shuh. U khun syiem u peit thuh thik pathik ia ka iaid ka ieng jong ki shakri shakor, ka khun syiem bad ia ka por ba ki ju pyn aram ialade mynsngi. Kumta u jied ia ka por shiteng sngi ha kaba ka jing syiem ka kham kynjah bad u leit rung sha kamra ka khun syiem. U shem ia ka khun syiem ba ka dang iohthiah lyngngai bad u khot mian mian ia ka kyrteng jong ka. Thret ka kyndit bad ka mut ban lynniar, thrait kynrup u khun syiem u da pasiaw artad ia ka ba u dei u Khun syiem Persia ba wan ban sumar ia ka ha ka dur jong u doktor. Toin jem ka khun syiem bad ka wiat samrkhie, bad kumta ka sa iathuh lyngkot ia ki jingjia baroh. Hadien kata ki sa ia khlad khnang ba yn ym don ba suba ia ka jingiadei jong ki.

Ha ka sngi kaba bud u khun syiem Persia u leit jngoh biang ia ka khun syiem kum u doktor bad hangta ki sdang ban ia purkhana shaphang aiu ka jia naduh ba sdang tad haduh ban da poi ha kane ka khep ("Ngi dei ban her krad noh nangne," la ong u khun syiem "tang ba ngi hap ban husiar bha ha ka ktien ka thylliej bad ha kajuh ha por ngi dei ban ioh biang ia uto u kulai jadu namar khlem ma u ngim lah ban her nangne."

Hangta ka khun syiem ka iathuh ba uta u kulai jadu u don ha ka jakakynshew spah

jong u Sultan bad tang ma u biedba lah ban pynphai pat ia u. Nangta u khun syiem u batai ia ka ia ka buit ba u lah ban pynkoit ia u kulai bad ha kajuh ka por u ong ba dei ban leh thik kumba u la batai.

Shitaiew hadien kata, u Khun syiem Persia u leit ia kynduh ia u Sultan bad u ong, "Nga ngeit ba nga lah ban pynkoit ia ka tahgba nga dei ban tip ia ka khana ba mynno jong ka namar ba ha ka jingpeit jong nga ima ka nongpang ka ia kynduh ia ki jingjia ba shyrkhei ha ka jingim jong ka."

Nangta u Sultan u sa iathuh lut phar kumno ba uta u nong India u wan kit ia ka ha u kulai dieng bad kumno ba la pyllait ia ka na ka kti jong uta u dakaid. "Bad mynta uta u kulai dieng", la ong u Sultan, udon ha ka jaka kynshew spah jong ka bima."

"Ba u kulai dieng u her ha suin," la jubab u doktor, "ka bym lah long, wat la katta ruh ka bha hi ban da peit ia u ba ioh u long ka daw jong ka jingpang."

"Lada uta u kulai dieng u lah ban wan rah jingiarap ei ei ha ka jingsumar jong phi, phi lah ban leit peit ia u" la jubab u Sultan. Kumta ha ka sngi kaba bud ki leit peit ia uta u kulai dieng. U doktor u peit bniah bha ia uta u kulai dieng u da iaid tawiar ia u bad jaka jaka u ktah ia u kumba u lap aiu re. U Sultan uba don lang hangta u peit ryngngoh ryngkat bad ka jingsngewbha. Mynta u

doktor u phai sha u Sultan bad u ong, "Mynta nga thikna ba kata ka jadu ba ka khun syiem kaioh dei na une u kulai dieng jadu Bad ka lad ban pynkoit ia ka khun syiem dei tang da kaba sei ia ka jadu na ka khun syiem bad thep pat ha une u kulai dieng jadu. Bad ia kane dei ban leh noh mar mar. Kumta lashai mynstep dei ban sei ia u ne u kulai dieng bad buh halor rynsan ha khmat iing syiem khnang ba baroh kin iohi bad ia ka khun syiem ruh dei ban pynriam bha da ki jain ba kordor bad dalade hi ryngkat bad ki sha-kri jong ka ngan sa wan ialam hangne ha madan ban pyndep ia ka jingsumar jong nga.

U Sultan u ai hukum ia ki shakri ban leh thik kumba la batai u doktor. La buh ia uta u kulai dieng ha ka rynsan khnang ba u Sultan bad ki myntri ki lah ban iohi kyn-diang. La buh ruh hynriew tylli ki shula kiba heh ba dap da u rnga ba rhem baroh saw-dong u ta u kulai dieng. Hadien ba uta u doktor u la kiew ha ka rynsan ba don uta u kulai dieng, la wan ialam ia ka khun syiem ha kata kajuh ka rynsan bad u doktor u la ai dak ia ka khun syiem ba kan shong halor uta u kulai bad shisyndon ka la kiew bad shong. Hangta u doktor u la iaid tawiar sawdong sawdong ia uta u kulai dieng bad u da kren da khana marwei marwei bad nangta u ber aiu-re ha kita ki shula, shi syndon mih ka ding bad ka tdem kaba jong. Bad u leh ha kane ka rukom lai sien lai wat bad ha ka sien kaba lai u ber kham bun u kynjah powder haduh ba ym lah iohi

shuh ia u lane ïa u kulai bad dei ha kata ka por ba u sa kiew joit halor uta u kulai ryngkat bad ka khun syiem bad tang hapdeng khyndiat minit kitei baroh arngut ki mih bluit napoh kata ka tdem iong halor uta u kulai dieng. Kane ka la pynlyngngoh ia baroh kita kiba don hangta ba kim ju iohi mynno-mynno ia u kulai ba her ha suin.

Baroh ki shu ia ang dheng bad khmih lynti sa aiu pat kan jia. Uta u kulai pat bad kita shijur halor ka met u her tawiar ia kata ka madan bah sawdong sawdong bad khatduh u her najan ka jaka ba shong u Sultan. Nalor jong uta u kulai u Khun syiem Persia, uba riam kum doktor, u pyrta kumne:-

"Khublei Sultan jong ka Kashmir, lada phi kwah ban iapoi kha bad ka khun syiem phi dei ban da kynjoh ktien nyngkong nyngshap eh ia ka trai" bad nangta da ka sur rkhie kaba jem u khun syiem Persia u pynkiew ia u kulai kham shajrong bad nangta ynda u la pynphai ia u kulai sha ka liang sepngi u sa jah noh artad ha ki lyoh.

Ym slem hadien kata u khun syiem bad ka khun syiem ki poi ha ka hima Persia bad baroh ki khun ki raiot ki kmen pat ban iohi biang ia ki. U syiem ruh u pyni dep noh mar mar ia ka jingiapoikha jongki ryngkat bad ka rong ka tamasa bad ka khawai ka dawai kaba neh da ki taiew. Nangta la phah ia u nonglamkhubor ban leit iathuh ia u syiem ka Bengal.

Hadien kata u syiem Bengal u wan da lade hi ban ia kynduh ia u pyrsa kurim bad u ai ka kyrkhu kyrdoh ia kine ar ngut.

Hadien ka jingiap jong u syiem Persia, u khun u sa kiew ha ka khet u kpa bad naduh kata ka por ki sa iashong suk shong sain.

—+—

